ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Μακεδονικά

Τόμ. 13, Αρ. 1 (1973)

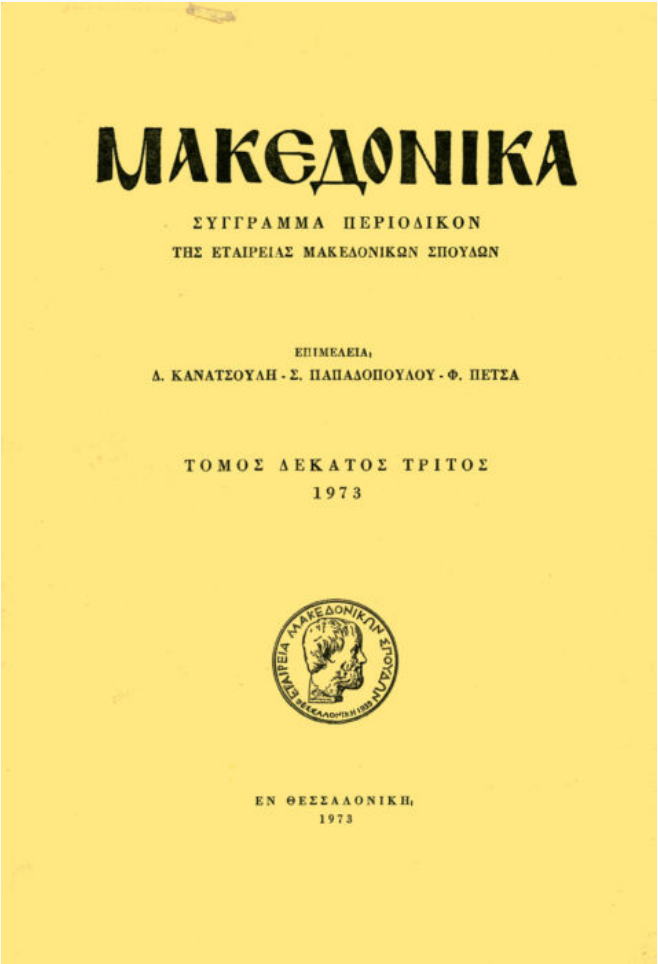
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑι,
Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗ - Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - Φ. ΠΕΤΣΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ
1973

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι
1973

Η λιγόχρονη Μητρόπολη Δεσκάτης (1882-1896)

Κώστας Β. Σπανός

doi: 10.12681/makedonika.912

Copyright © 2014, Κώστας Β. Σπανός

Άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σπανός Κ. Β. (1973). Η λιγόχρονη Μητρόπολη Δεσκάτης (1882-1896). *Μακεδονικά*, *13*(1), 403–415. https://doi.org/10.12681/makedonika.912

Η ΛΙΓΟΧΡΟΝΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΔΕΣΚΑΤΗΣ (1882-1896)

Ἡ περιοχὴ Δεσκάτης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας ὑπαγόταν ἐκκλησιαστικῶς στὴ Μητρόπολη Τρίκκης καὶ ἀργότερα στὴν Ἐπισκοπὴ Σταγῶν (Καλαμπάκας), καθὼς διαπιστώνεται ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν κωδίκων τῶν μοναστηριῶν: Ζάμπουρδας (1534-1692 καὶ ἑξῆς) καὶ Παλιοκαρυᾶς Δεσκάτης (1669 καὶ ἑξῆς).

Ὕστερα ὅμως ἀπὸ τὸ Βερολίνειο συνέδριο (1878) καὶ τὴν προσάρτηση τῆς Θεσσαλίας, ἐκτὸς τῆς περιοχῆς Δεσκάτης καὶ Ἐλασσόνας, καὶ μὲ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ Γ΄ συστήθηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1882 ἡ Μητρόπολη Δισκάτης.

Λίγο νωρίτερα, τὸ 1881, εἶχε γίνει γιὰ πρώτη φορὰ ἐγκατάσταση τουρκικῶν οἰκογενειῶν καὶ μιᾶς μεραρχίας τουρκικοῦ στρατοῦ στὴν ἄγονη κωμόπολη.

Ἡ νεοσύστατη Μητρόπολη περιέλαβε τὰ παρακάτω 17 χωριὰ καὶ δυὸ μοναστήρια: 1) Δισκάτη, ὅπως λεγόταν τότε ἡ Δεσκάτη, ἕδρα τοῦ μητροπολίτη. 2) Πιτσιούγκια, τὸ σημερινὸ Δασοχώρι Δεσκάτης. 3) Τσιούκα, ὁ σημερινὸς Γήλοφος Δεσκάτης. 4) Παρασκευὴ Δεσκάτης. 5) Ἅγιος Γεώργιος, διαλυμένος σήμερα συνοικισμὸς τῆς Δεσκάτης. 6) Σέλισμα, τὸ σημερινὸ Διασελάκι, διαλυμένος συνοικισμὸς τῆς Δεσκάτης. 7) Ζιμνιάτσι, ἡ σημερινὴ Παλιουργιὰ Γρεβενῶν. 8) Κομμάτι, διαλυμένο σήμερα χωριὸ κοντὰ στὴν Παλιουργιά. Μᾶς τὸ θυμίζει ὁμώνυμο τοπωνύμιο. 9) Κατάκαλη, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν. 10) Σίντσα, τὸ σημερινὸ Τριφύλλι Γρεβενῶν. 11) Τσαπουρνιά, ἡ σημερινὴ Τρικουκιὰ Γρεβενῶν. 12) Λουμπινίτσα, τὸ διαλυμένο σήμερα Βαλάνι Τρικάλων κοντὰ στὴν Ἀσπροκκλησιὰ Καλαμπάκας. 13) Γεωργίτσα, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν, κοντὰ στὴν Κρανιὰ Γρεβενῶν. 14) Βάλτινο, πιθανὸν ἡ σημερινὴ Καλλιθέα Γρεβενῶν. 15) Μπόζοβον ἢ Βόζοβον, τὰ σημερινὰ Πριόνια Γρεβενῶν. 16) Βελόνι, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν κοντὰ στὰ Πριόνια. 17) Σμόλια, ἡ σημερινὴ Ἀγριελιὰ Τρικάλων, ποὺ τότε ὑπαγόταν στὴν Ἐπισκοπὴ Γαρδικίου (Ζάρκου). 18) Μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως ἢ τῆς Παλιοκαρυᾶς Δεσκάτης. 19) Μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἢ τῆς Μπουνάσιας (Βουνάσιας) Δεσκάτης.

Τὸ ἱδρυτικὸ φιρμάνι ἀνέφερε ὅτι τὰ χωριὰ αὐτὰ μὲ πληθυσμὸ 5.507 κατοίκους ἦταν ὑποχρεωμένα νὰ συνεισφέρουν γιὰ τὴν μητρόπολη ἐπιχορήγηση 3,5 γρόσια ἐτησίως τὸ ἄτομο καὶ τὰ μοναστήρια ἀπὸ 360,5 γρ., δηλαδὴ ποσὸ περίπου 20.000 γρόσια.

Πρῶτος μητροπολίτης Δεσκάτης ψηφίστηκε στὶς 27 Ὀκτωβρίου 1882 ὁ μεγάλος ἀρχιμανδρίτης τῶν Πατριαρχείων Ἰωαννίκιος Γιαζιζόγλου[1] ἀπὸ τὴν Τριγλεία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἑβδομηκοστὸς στὴ σειρὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συνταγματίου, ποὺ μετασχηματίστηκε στὰ χρόνια τοῦ Ἰωακεὶμ Γ΄ μὲ 71ο τὸ μητροπολίτη Νευροκοπίου.

Στὶς μέρες τοῦ Ἰωαννικίου ἔγινε ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ποὺ εἶχε καῆ στὶς 25.8.1877.

Ὕστερα ἀπὸ 11χρονη παραμονή του στὸ μητροπολιτικὸ θρόνο τῆς Δεσκάτης, ὁ Ἰωαννίκιος παραιτήθηκε τὸ 1893 γύρω στὰ τέλη Ἰουλίου.

Οἱ λόγοι τῆς παραιτήσεώς του δὲν μᾶς εἶναι γνωστοί. Ἕνας ὅμως ἀπὸ τοὺς λόγους ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς ἐπαρχίας νὰ πληρώνη τὴν ἐπιχορήγησή του. Τὴ σχετικὴ πληροφορία ἀντλῶ ἀπὸ τὸν κώδικα τῆς Μητροπόλεώς μας, ποὺ σήμερα βρίσκεται στ' ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσόνας, καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ πρακτικὸ τῆς συνεδριάσεως τῆς Δημογεροντίας τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1893, καταχωρημένο στὴ σελίδα 102:

«...2) Μητρ. πρώην Δισκάτης ὑπὸ ἡμερ. 26, 9/βρίου καὶ ἑτέρα ἄνευ ἡμερομηνίας δι' ὧν ἐξαιτεῖται τὴν εἴσπραξιν τῶν καθυστερουμένων τῆς ἀρχιερατικῆς του ἐπιχορηγήσεως καὶ τῶν ἐμβατικίων καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου ἑνὸς σώματος τῶν νεωστὶ ἐκδοθέντων Ὀθωμανικῶν κωδίκων ἢ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν. Ἐνεκρίθη ἵνα γένηται ἡ δυνατὴ προσπάθεια πρὸς εἴσπραξιν τῶν καθυστερουμένων καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ σώματος τῶν Ὀθωμ. κωδίκων ὡς μὴ οὔσης δυνατῆς τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, ἀναγγελθῶσι δὲ ταῦτα τῇ Α. Πανιερότητι ὡς δὲ ὅτι ἡ τοῦ 1893 ὡς συνεταιρικὴ εἰσπράτετται μετὰ τῆς Α. Πανιερότητος».

Τὸν παραιτηθέντα Ἰωαννίκιο διαδέχτηκε ὁ ἐπίσκοπος Παραμυθιᾶς Ἰωάννης. Ἀπὸ τὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἀποσπῶ τὴν παρακάτω πληροφορία: «Μητρόπολις Δισκάτης. Τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Δισκάτης χηρεύσαντος πρό τινος ἕνεκα τῆς παραιτήσεως τοῦ τέως Πανιερωτάτου Μητροπολίτου αὐτῆς κ. Ἰωαννικίου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προβᾶσα ἐν τῇ χθεσινῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ εἰς ἐκλογὴν διαδόχου προΰτινε τρεῖς ὑποψηφίους, ἤτοι τοὺς Θεοφιλ. Ἐπισκόπους Παραμυθίας κ. Ἰωάννην, πρώην Κίτρους κ. Ἰωαννίκιον καὶ πρώην Κώου κ. Παῦλον. Τῆς ἱερᾶς δὲ τῶν ψήφων τελετῆς γενομένης ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐξελέγη Μητροπολίτης Δισκάτης ὁ τέως Ἐπίσκοπος Παραμυθίας κ. Ἰωάννης»[2].

Στὶς 17 Αὐγούστου ὁ Ἰωάννης εὑρισκόμενος ἀκόμη στὴν Παραμυθιὰ ἔστειλε τὸ παρακάτω τηλεγράφημα στὸν παπα-Γιάννη Μαλιώρα, καταχωρημένο στὴ σελίδα 4 τοῦ κώδικα:

---

1. Βλ. Γ. Παπαδοπούλου, Σύγχρονη Ἱεραρχία, τ. Α΄, σ. 81.
2. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἔτος ΙΓ΄, 13-8-1893, ἀριθμ. 24.

«...Αἰδεσιμώτατε π. Ἰωάννη Μαλιώρα, ἡμέτερε ἀρχιερατικὲ ἐπίτροπε ἐν Δισκάτῃ, χάρις εἴη.

Μόλον ὅτι ἐτηλεγραφήσαμεν ἐγκαίρως εἰς τὴν αὐτόσε ἀξιότιμον Δημογεροντίαν, ἀναγγέλοντες τὴν ἐκλογήν μας εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Δισκάτης, καὶ ἀναθέτοντες νὰ μᾶς ὀνομάσωσι τὸν ἐπίτροπόν μας, ἵνα ἀναγνωρίσωμεν αὐτόν, ἐν τούτοις λαβόντες τηλεγραφικῶς τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς, δὲν μᾶς ὀνομάζωσιν οὐδένα τοιοῦτον. Ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως ἐλάβαμεν συγχαρητήριον τηλεγράφημα ὑπογραφῆς «ἐπιτρόπου ἐκκλησίας» καὶ ὑποθέτοντες ὅτι ὁ ἐπίτροπος οὗτος τυγχάνει ἀπό τινος διωρισμένος ὑπὸ τῶν σεβ. Πατριαρχείων καὶ οὗτός ἐστιν ὁ ἐπίτροπος ἡμῶν, ὑμεῖς δηλονότι, διὰ ταῦτα γράφοντες καὶ ἀναγνωρίζοντες ἡμᾶς τοιοῦτον μέχρι τῆς ἐλεύσεώς μας, ὅτε θέλομεν συνεννοηθῆ, παραγγέλλομεν τὴν περίκλειστον ἐν ἀντιγράφοις νὰ κοινοποιήσητε εἰς τοὺς εὐλογημένους ἐπαρχιώτας μας, νὰ διευθύνητε καὶ διεξαγάγητε πᾶσαν ὑπόθεσιν τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως καὶ σπεύσητε νὰ μᾶς διαβιβάσητε ὅσας δυνηθεῖτε πληροφορίας περὶ τῶν αὐτόσε σχετικῶν καὶ ἐνδιαφερομένων ἡμῖν καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ ἡμῶν. Ἐπὶ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες (17 Αὐγούστου 1893. † ὁ Δισκ. Ἰωάννης)».

Στὶς 31.10.1893 ἔστειλε γράμμα στὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ γνωστοποιήση στὸν Πατριάρχη «τὴν αἰσίαν ἄφιξιν καὶ τὴν εὐλαβῆ ὑποδοχήν», ποὺ τοῦ ἐπεφύλαξαν οἱ Δεσκατινοί.

Μόλις ἦρθε στὴ Δεσκάτη ὁ Ἰωάννης θέλησε νὰ κάνη τὴν ἐκλογὴ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας καὶ νὰ δημιουργήση μητροπολιτικὸ κτήριο, ποὺ δὲν διέθετε ἡ Μητρόπολη.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴ τῆς Δημογεροντίας στὶς 21 Σεπτεμβρίου, ἐπεχείρησε νὰ ἐπισκευάση κάποιο κτήριο δίπλα στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀναθέτοντας τὶς σχετικὲς ἐργασίες στὸν Ἠπειρώτη Γιῶργο Μετσοβίτη, ποὺ ἦταν ὁ τελευταῖος μειοδότης γιὰ τὸ ποσὸ τῶν 51,5 τουρκικῶν λιρῶν.

Ἡ ἐπισκευὴ ὅμως τοῦ κτηρίου αὐτοῦ ἐπρόκειτο ν' ἀναστατώση τὴν μικρὴ κοινωνία τῆς Δεσκάτης καὶ νὰ γίνη ἡ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς Μητροπόλεώς μας. Καθὼς διαβάζω στὴ σελίδα 106 τοῦ κώδικα, οἱ Δεσκατινοὶ διαμαρτυρήθηκαν μὲ σχετική τους ἀναφορὰ στὴν τοπικὴ Δημογεροντία, διότι τὸ κτήριο αὐτὸ ἦταν ἀνέκαθεν κτήριο τῆς «Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δισκάτης»[1]. Ἐπρότειναν νὰ ἐπισκευαστῆ καὶ νὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς σχολὴ κι ὄχι ὡς μητρόπολη. Γιὰ μητρόπολη, ἔλεγαν, ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιηθῆ κάποια ἐκκλησιαστικὴ οἰκία, ποὺ βρισκόταν κοντὰ στὸ σπίτι τοῦ παπα-Μυσούρα, ὅπου εἶχε ἐγκατασταθῆ καὶ ὁ Ἰωαννίκιος. Στὸ σπίτι αὐτὸ ὅμως ἔμενε τότε

1. Σώθηκε μιὰ σφραγίδα τῆς Σχολῆς μὲ τὸν παρακάτω ἀνορθόγραφο τίτλο: «ΕΛΛΙΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΣΚΑΤΑΣ 1852».

ὁ Τοῦρκος ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ Κόλ-ἀγάς, γεγονὸς ποὺ περιέπλεξε τὸ θέμα ἀκόμα περισσότερο, γιατὶ δὲν δεχόταν νὰ ἐκκενώση τὸ σπίτι.

Ἡ αἴτηση τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἀπόφαση τῆς Δημογεροντίας ἔχουν ὡς ἑξῆς:

«Συνεδρίασις τῆς 28ης Μαρτίου 1894, Δευτέρα.

Ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Α. Πανιερ. τοῦ Μητρ. ἁγ. Δισκάτης κ. Ἰωάννου, παρεδρευόντων τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τῆς ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας κ.κ. Κων. Σινοπόλου, Παν. Σακελλαρίδη, Βασ. Λιάκου καὶ Ζήση Ποντίκα, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ ἑξῆς ὑποθέσεις:

...2) Αἴτησις τῶν κατοίκων Δισκάτης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαρτίου ὅτι τὸ παρὰ τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου ἐπισκευαζόμενον εἰς Μητρ. κτήριον τυγχάνει ἀνέκαθεν ὂν «Ἑλληνικὴ Σχολὴ» τῆς Κοινότητος ταύτης, καὶ δέον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἐπισκευασθῆ καὶ ὅτι Μητρόπολις ἦν ἀνέκαθεν καὶ τοιαύτη ἐδείχθη εἰς τὰ σεβ: Πατριαρχεῖα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας Μητροπόλεως Δισκάτης ἡ οἰκία, ἐν ᾗ σήμερον διαμένει ὑπ' ἐνοίκιον ὁ Κὸλ ἀγὰς τοῦ στρατοῦ καὶ ὅτι δέον αὐτὴ νὰ ληφθῆ καὶ ἐπισκευασθῆ ὡς Μητρόπολις. Ἐνεκρίθη ἵνα, ὡς συμφέρουσα, γένηται παραδεκτὴ ἡ πρότασις καὶ μεταβολὴ αὕτη, καίτοι ἡ Μητρόπολις τίθεται οὕτως ὀλίγον μακρὰν τῆς ἐκκλησίας, ἐπισκευασθῆ τὸ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ κτήριον εἰς Ἑλληνοδημοτικὴν Σχολήν, τροποποιηθέντος καὶ μεταβληθέντος τοῦ συμβολαίου τῆς ἐπισκευῆς μετὰ τοῦ ἐργολάβου Γ. Δ. Μετσοβίτου ἀντὶ λ. Τουρκίας τὸ ὅλον τριάκοντα κατὰ σχέδιον ἀναγνωσθὲν καὶ ἐγκριθέν, πληρωθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα ὑπὸ ὅλης τῆς Ἐπαρχίας κατὰ κατάλογον ἐγκριθέντα ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔχοντα ὡς ἑξῆς: Δισκάτη-Μονὴ Βουνάσης-Μονὴ Καρυᾶς-Σέλισμα-Πετσιούγκια-Παρασκευὴ-Σμόλια-Σμινιάτσι-Λοπινίτσα-Κατάκαλη-Σίντσα-Τσαπουρνιὰ-Βόζοβον-Γεωργίτσα-Βάλτινον καὶ Βελόνι-Τσούκα καὶ Ἅγιος Γεώργιος, τὸ ὅλον... (τὸ ποσὸ φαίνεται πὼς ξέχασαν νὰ τὸ περάσουν) ἅτε συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων τῆς ἐπισκευῆς τῆς Μητροπόλεως ἐνεργηθῇ δὲ τὸ δέον ὅπως ληφθῇ ἡ οἰκία παρὰ τοῦ Κὸλ ἀγᾶ ἀρνουμένου τὴν παράδοσιν καὶ ἡ κατάλληλος αὐτῆς ἐπισκευὴ καὶ διαρρύθμησις...».

Ἀπὸ τὴν τελευταία παράγραφο τοῦ παραπάνω ἀποσπάσματος τῆς συνεδρίας τῆς Δημογεροντίας, πληροφορούμαστε ὅτι ὁ Ἰωάννης δέχτηκε τὸ αἴτημα τῶν Δεσκατινῶν, ἀλλὰ ὁ Κὸλ-ἀγὰς δὲν ξενοίκιαζε τὸ σπίτι. Φαίνεται πὼς προσβάλθηκε μὲ τὴν ἀπαίτηση τοῦ Ἰωάννη καὶ μαζί του καὶ ὁ Τοῦρκος μουδίρης (ἔπαρχος). Ὁ τελευταῖος παρακίνησε τοὺς μπράβους του χωροφύλακες καὶ κακοποίησαν τὸν Ἰωάννη, ἀναστατώνοντας ἔτσι τοὺς κατοίκους τῆς Δεσκάτης καὶ τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές.

Ὁ Ἰωάννης κατάγγειλε στὸ Πατριαρχεῖο τὶς τουρκικὲς αὐτὲς ἀπρέπειες μ' ἐπιστολή του, στὶς 22 Ἰανουαρίου 1895. Τὸ γράμμα του ὅμως αὐτὸ δὲν ἔφτασε ποτὲ στὸ Πατριαρχεῖο, ὁπότε θὰ μπορούσαμε νὰ εἴχαμε μιὰ κάποια

εἰκόνα τῆς καταστάσεως, ἔστω καὶ λίγο διογκωμένη. Τὸ ἐπεισόδιο ἔγινε ὁπωσδήποτε πρὶν ἀπὸ τὶς 22 Ἰανουαρίου, ἴσως ἀπὸ τὶς 15 ὡς τὶς 21.

Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης δὲν πῆρε ἀπάντηση, ξανάγραψε (ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ εἶναι ἀχρονολόγητη) πιθανὸν στὰ μέσα ἢ τὸ ἀργότερο στὰ τέλη Φεβρουαρίου. Γιὰ ἀπάντηση τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἔγραψε τὰ παρακάτω:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 733

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἄνευ ἡμερομηνίας τελευταίου αὐτῆς γράμματος περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτόθι Μουδίρη βίᾳ καταλήψεως οἰκήματός τινος τῆς ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς κατ' αὐτῆς κακώσεως, γνωρίζομεν αὐτῇ ὅτι, ἐγκρίσει συνοδικῇ, ἀποστέλλεται αὐτόσε ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Βερροίας κὺρ Κοσμᾶς, ἐντολὴν ἔχων ὅπως ἐπιτοπίως ἐξακριβώσῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ διαφωτίσῃ τὴν ἐκκλησίαν. Ἀνακοινούμενοι δ' αὐτῇ ὅτι τὸ ἀπὸ κβ' (22) Ἰανουαρίου σχετικὸν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην γράμμα αὐτῆς παραπεσὸν οὐ περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς ἐκκλησίας, ἀξιοῦμεν αὐτὴν ὅπως διευκολύνῃ πάσῃ δυνάμει τὸ ἔργον τοῦ αὐτόσε ἐρχομένου Ἁγίου Βερροίας διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων. Ἡ δὲ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[1].

,αωϛε' Μαρτίου ιε' (15.3.1895)».

Ὁ πρακτικογράφος τῆς Μητροπόλεως σημείωσε σχετικὰ μ' αὐτὰ στὴ σ. 115 τοῦ κώδικα ὅτι «...Ἐγένετο ἡ δέουσα πληροφορία περὶ τῆς πορείας τοῦ ζητήματος ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἡ ὑποβολὴ τῶν διαφόρων πολλῶν ἐγγράφων πρός τε τὰ σεβ(αστὰ) Πατριαρχεῖα καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, καὶ ἡ δήλωσις ὅτι ἡ σεβα(στὴ) Κυβέρνησις σπουδαίως ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, καὶ φαίνεται ὅτι ἐνεργεῖ πρὸς πλήρη ἱκανοποίησιν. Ἐνεκρίθη ἵνα γένηται ἡ πρέπουσα ὑποδοχὴ τοῦ Ἐξάρχου καὶ ἀκολούθως ἡ δέουσα ἀπάντησις εἰς τὰ σεβα(στὰ) Πατριαρχεῖα».

Δυστυχῶς ὅμως οἱ ἐλπίδες τῶν σκληρὰ ταπεινωμένων, μητροπολίτη καὶ Δεσκατινῶν, διαψεύστηκαν μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἐξάρχου Κοσμᾶ Εὐμορφόπουλου καὶ τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεών του. Ὁ τελευταῖος, ὕστερα ἀπὸ σχετικὲς ἀνακρίσεις, ἀποφάνθηκε ὅτι τὸ δίκιο ἦταν μὲ τὸ μέρος τῶν Τούρκων. Δὲν σώζεται δυστυχῶς ἀντίγραφο τοῦ ἀνακριτικοῦ πορίσματος οὔτε στὸ ἀρχεῖο τοῦ Πατριαρχείου, ὅπως μοῦ ἐγνώρισε ὁ ἀρχειοφύλακας τῶν Πατριαρχείων σ' ἐπιστολή του τῆς 2ας Μαΐου 1972, ὁπότε θὰ βλέπαμε σὲ ὅλες του τὶς λεπτομέρειες τὸ ἐπεισόδιο αὐτό.

Βαθιὰ προσβλημένη ἡ τοπικὴ Δημογεροντία ἀντέδρασε ἀρνούμενη νὰ πληρώση τὰ ἐξαρχικὰ ἔξοδα τοῦ Κοσμᾶ. Σὲ σχετική του ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πελαγονίας, τώρα, Κοσμᾶ τὸ Πατριαρχεῖο γράφει τὰ ἑξῆς:

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 39.

«Ἀριθμ. Πρωτ. 2.981

Τῷ Πελαγωνείας Κοσμᾷ,

Ἐν τῷ ἀπὸ 6ης Ἰουνίου ἐκ Βερροίας γράμματι ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἀνήνεγκεν ἡμῖν περὶ τῶν λόγῳ ἐξαρχικῶν δαπανῶν ὁρισθεισῶν αὐτῇ ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Δισκάτης τριάκοντα λιρῶν, ὧν ἀπέναντι ἔλαβε συνάλλαγμα, ὅπερ ὅμως μὴ ἐξοφληθὲν ἀπέστειλε τοῖς ἐνταῦθα ἀνταποκριταῖς αὐτῆς μετὰ τῆς διαταγῆς ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς ἀπάντησιν τοίνυν δηλοῦμεν αὐτῇ Συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν προγεγενημένην ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἔξοδα τῆς εἰς Δισκάτην ἐξαρχικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς ἐπιβαρύνουσι τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον, δέον ἵνα ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἀποστείλῃ κατάλογον τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῆς ἐξόδων καὶ δαπανῶν, πληρωθησομένων, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[1].

,αωϟε' Ὀκτωβρίου γ' (3-10-1895)».

Ἐνῶ ὅμως γνωρίζεται στὸν Κοσμᾶ ὅτι τὰ ἔξοδα θὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο, στὸν Ἰωάννη ἔστειλε τὸ Πατριαρχεῖο τὴν παρακάτω ἐπιστολή, ἀπαιτώντας νὰ πληρώση τὰ ἔξοδα ἡ Δημογεροντία:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 6.164

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Πελαγωνείας κ. Κοσμᾶς ἀπέστειλεν ἡμῖν κατάλογον ἐξόδων τῆς εἰς τὴν ἐπαρχία Δισκάτης ἐξαρχικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἐξαιτούμενος τὴν πληρωμὴν αὐτῶν. Ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου τούτου διαβιβάζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐνταῦθα ἐσώκλειστον, ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς ἵνα συνεννοουμένη μετὰ τῶν αὐτόθι Προκρίτων ἐξοικονομήσῃ τὸ ἀναφερόμενον ποσὸν καὶ ἀποστείλῃ τοῦτο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[2].

,αωϟε' Νοεμβρίου ιε' (15-11-1895)».

Ἡ Δημογεροντία ἀπάντησε ὅτι, ἐφόσον ἡ διαφιλονικούμενη οἰκία δὲν ἀποδόθηκε στὴν ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πληρωθοῦν τὰ ἔξοδα[3].

Ἀπὸ ποῦ τώρα εἴσπραξε τὶς 30 λίρες ὁ Κοσμᾶς, μᾶς εἶναι ἄγνωστο.

Στὶς μέρες τοῦ Ἰωάννη τελειοποιήθηκε ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (εἰκ. 1), ποὺ εἶχε καῆ στὶς 25-8-1877 καὶ ἀνοικοδομήθηκε, ὅπως εἴδαμε παραπάνω, στὶς μέρες τοῦ Ἰωαννικίου. Συγκεκριμένα στὶς 12 Ἀπριλίου 1895 ἐγκρίθηκαν οἱ ἐργολαβικὲς συμφωνίες «τῆς ἐν Δισκάτῃ ἱερᾶς ἐκκλησίας

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 327.
2. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 409.
3. Βλ. Συνεδρίαση τῆς 17-3-1896. Στὸν κώδικα σ. 116, παραγρ. 3.

τῶν ἁγ(ίων) Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τοῦ διὰ τῶν πλακῶν στρωσίματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ τέμπλου αὐτῆς εἰς τὸν Μῆτρον Θεοχάρην καὶ εἰς τὸν Γεώργιον Μπολτσόγιαν...»[1].

Τὸ εἰκονοστάσιο, πραγματικὸ καλλιτέχνημα (εἰκ. 2,3), τελείωσε τὸν Αὔγουστο τῆς ἴδιας χρονιᾶς ὁπότε γράφτηκε μὲ χρυσὰ γράμματα ἡ παρακάτω ἐπιγραφή, σ' ἕνα στίχο, ποὺ καλύπτει ὅλο τὸ μῆκος του:
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙΣΚΑΤΗΣ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΣΤΑΣΙΟΝ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΚ ΜΕΤΣΟΒΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1895.

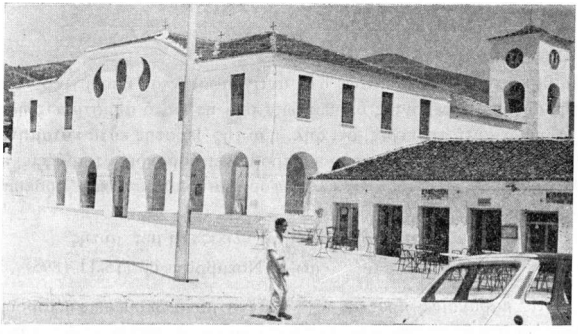

Εἰκ. 1. Ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Δεσκάτης στὴν πλατεία Μανουσάκη

Μεταξὺ τῶν συντρόφων τοῦ Ἠπειρώτη καλλιτέχνη ἦταν καὶ ὁ Δεσκατινὸς Μῆτρος Θεοχάρης, ποὺ λίγο ἀργότερα κατασκεύασε τὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, παρεκκλήσι τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Ζάμπουρδας.

Πρὶν ἀκόμα κλείσει τὸ θέμα τοῦ ξυλοδαρμοῦ τοῦ Ἰωάννη, μερικοὶ ἀντίπαλοί του, κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Δεσκάτης, δημιούργησαν νέο ζήτημα στὸν Ἰωάννη καταγγέλλοντες στὸ Πατριαρχεῖο ὅτι προβαίνει σὲ παράνομες ἐνέργειες. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔγινε τὸν Ὀκτώβριο. Τὸ Πατριαρχεῖο ζήτησε ἐξηγήσεις μὲ τὴν παρακάτω λακωνικὴ ἐπιστολή του, στέλλοντας κι ἕνα ἀντίγραφο ὑπουργικοῦ τεσκερέ.

1. Βλ. Συνεδρίαση τῆς 12-4-1895. Στὸν κώδικα σ. 115. παραγρ. 1.

«Ἀριθμ. Πρωτ. 5.567

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Ἀποστέλλοντες τὸ ἐσώκλειστον ἀντίγραφον ὑπουργικοῦ πρὸς ὑμᾶς τεσκερὲ ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[1].

,αωϟε' Ὀκτωβρίου λα' (31-10-1895)».

Καὶ πάλι τὰ ἀρχεῖα δὲν μᾶς διαφωτίζουν στὴν περίπτωση αὐτὴ γιὰ νὰ δοῦμε ἂν στάλθηκε ἡ ἀπάντηση τοῦ μητροπολίτη. Τὸ Πατριαρχεῖο ὅμως ἐπανῆλθε στὸ ἴδιο θέμα, στέλλοντας ἀντίγραφο νέου ὑπουργικοῦ τεσκερὲ μὲ τὴν παρακάτω ἐπιστολή:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 6.491

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Διαβιβάζοντες ἐσωκλείστως ᾧδε ἀντίγραφον νέου ὑπουργικοῦ τεσκερὲ περὶ τῆς αὐτῆς ἀναφέροντος ὑποθέσεως, περὶ ἧς καὶ ὁ ἀποσταλεὶς ἤδη πρό τινος δι' ἡμῶν αὐτῇ τεσκερές, ὅτι δηλ. ἡ αὐτῆς Ἱερότης κατὰ καταμηνύσεως τῶν χριστιανῶν αὐτῆς εἰς διαφόρους προβαίνει παρανόμους πράξεις, ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς ἵνα σπεύσῃ πληροφορῆσαι ἡμᾶς ἐπὶ τῶν προκειμένων διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[2].

,αωϟε' Νοεμβρίου ιε' (15-11-1895)».

Γιὰ τὶς παράνομες πράξεις τοῦ Ἰωάννη μόνο ὑποθέσεις μποροῦμε νὰ κάνουμε, ἐφόσον δὲ γνωρίζουμε τὸ περιεχόμενο τῆς καταγγελίας. Ὁπωσδήποτε ὅμως δημιούργησε μίση μὲ τὴν αὐθαίρετη διοίκηση τῆς ἐπαρχίας, πράγμα ποὺ φαίνεται ἀπὸ τὶς ἀνυπόγραφες πράξεις τῆς Δημογεροντίας, ποὺ δὲν εἶναι καὶ λίγες. Φαίνεται, ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῶν γραμμάτων, ὅτι ὁ ἴδιος ἦταν πρακτικογράφος κι ὅτι ἔκανε τὴ σύνταξη μιᾶς πράξεως χωρὶς νὰ κάνη σύγκληση τῆς Δημογεροντίας, τὰ μέλη τῆς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπέγραφαν, ἐφόσον παρευρίσκονταν στὶς συνεδριάσεις. Στὴν περίπτωση ποὺ οἱ Δημογέροντες παρευρίσκονταν καὶ δὲν ὑπέγραφαν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν συμφωνοῦσαν μαζί του, τουλάχιστο γιὰ τὶς πράξεις ποὺ παρέμειναν ἀνυπόγραφες.

Ἐπίσης μισήθηκε κι ἀπὸ τὴν ἀπαίτησή του νὰ μετατρέψη τὸ κτήριο τῆς Σχολῆς σὲ Ἐπισκοπεῖο. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως οἱ μηνυτές του νὰ ἦταν ὄργανα τοῦ διαβόητου Κόλ-ἀγᾶ.

Ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο ποὺ βάραινε πολὺ στὴν ἠλεκτρισμένη ἀτμό-

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 379.
2. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 422.

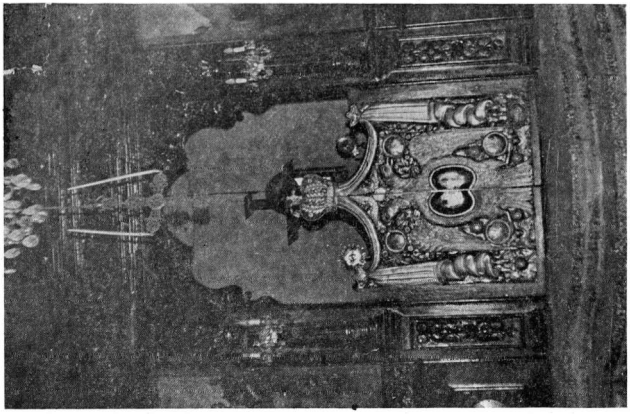

Εἰκ. 3. Ἡ Ὡραία Πύλη τοῦ ναοῦ

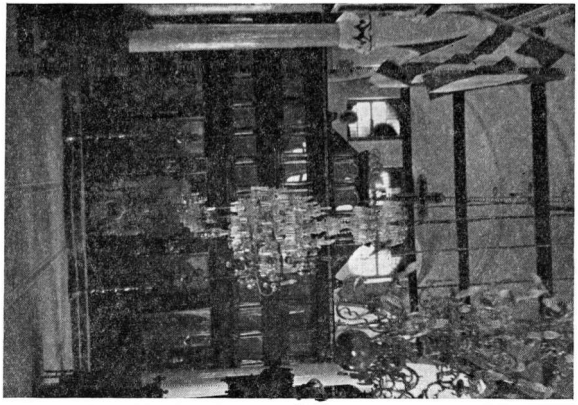

Εἰκ. 2. Τὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ (1895)

σφαιρα τῆς κωμοπόλεως. Ὁ μητροπολίτης κατηγορήθηκε ἐπίσης καὶ γιὰ ἀνήθικη διαγωγή, πράγμα ποὺ εἶχε συμβῆ καὶ προηγουμένως στὴν Παραμυθιά. Καὶ τότε καταγγέλθηκε στὸ Πατριαρχεῖο γι' ἀνάρμοστη συμπεριφορά, ἀλλὰ τὸ πόρισμα μιᾶς ὁμάδας ἐξάρχων μητροπολιτῶν ἦταν γι' αὐτὸν εὐνοϊκό. Ἀκολούθησε καὶ δεύτερη ἀναφορὰ τῶν Παραμυθιωτῶν, ὁπότε γιὰ τὴν ἡσυχία τοῦ ποιμνίου μετατέθηκε στὴ Μητρόπολη Δισκάτης, ὁ θρόνος τῆς ὁποίας χήρευε μετὰ τὴν παραίτηση τοῦ Ἰωαννικίου[1].

Ὕστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω γεγονότα καὶ δεδομένου ὅτι ὑπῆρχαν καὶ οἰκονομικὲς δυσχέρειες, τὸ Πατριαρχεῖο πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ διαλύση τὴ Μητρόπολη καὶ νὰ προσαρτήση μερικὰ ἀπὸ τὰ χωριά της στὴ Μητρόπολη Γρεβενῶν καὶ μερικὰ στὴ Μητρόπολη Ἐλασσόνας.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ τὸ οἰκονομικὸ θέμα ἀπασχολοῦσε σοβαρὰ τὸν Ἰωάννη καὶ τὴ Δημογεροντία ἀπὸ τὴ μιά, καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὴν ἄλλη. Οἱ οἰκονομικὲς δυσχέρειες ὀφείλονται σὲ δύο κυρίως λόγους: 1) Ἕνα μέρος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς μετανάστευσε σὲ μακρινὰ μέρη μὲ ἀποτέλεσμα τὴ μείωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας καὶ 2) ἕνα ἄλλο μέρος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἐγκαταστάθηκε στὰ κοντινὰ χωριά, ὅπως ἔγινε μὲ τὸ Κομμάτι, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐγκαταστάθηκαν στὸ Ζιμνιάτσι, τὴ σημερινὴ Παλιουργιά, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲ δέχονταν νὰ πληρώσουν περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔδιναν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ τὴν μητροπολιτικὴ ἐπιχορήγηση.

Ἀπὸ τὴ συνεδρίαση τῆς Δημογεροντίας τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1894 ἀποσπῶ τὶς παρακάτω πληροφορίες, γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω:

«...3) Στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχ(ίας) Δισκάτης, καθ' ἣν δηλοῦται ὅτι ἐκ τῶν ἀπαρτησάντων αὐτὴν χωρίων τινὰ ἐξέλιπον τέλειον, ἀλλὰ ἕνεκα μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων ἠλάττωσαν σπουδαίως τὸν ἀριθμόν, ἄλλα δὲ ηὔξησαν μέν, ἀλλὰ δὲν θέλουσι νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἐπελθοῦσαν αὔξησιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ Ἀρχιερατικὴ καὶ Πατριαρχικὴ ἐπιχορήγησις ἠλαττώθη σημαντικῶς, ἐνεκρίθη ἵνα τὰ περὶ τούτου διαβιβασθῶσι δι' ἐκθέσεως εἰς τὰ σεβ(αστὰ) Πατριαρχεῖα καὶ ζητηθῇ ἡ γνώμη αὐτῶν.

4) Λογαριασμοὶ τῶν χωρίων Τσαπουρνιᾶς καὶ Γεωργίτσης, τῶν χωρίων Κατάκαλης, Σίντσας καὶ Βελωνίου καὶ ἐχόντων ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν καὶ κατὰ συνέπειαν λογαριασμούς, ἐνεκρίθη οἱ δοθέντες λογαριασμοὶ νὰ παραπεμφθῶσι εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν πρὸς ἀναθεώρησιν (φαίνεται ὅτι τὰ χωριὰ αὐτὰ εἶχαν αὐξομοίωση τοῦ πληθυσμοῦ τους) καὶ ἔγκρισιν, μένωσι τὰ ἐξονομασθέντα χωρία Κατάκαλη, Σίντσα καὶ Βελώνι ἀκαταζήτητα, ὡς μὴ ἔχοντα τοιούτους, ζητηθῶσι δὲ παρὰ τῶν λοιπῶν οἱ λογαριασμοί, ζητηθῶσι καὶ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων Ζμινιατσίου (Παλιουργιᾶς δηλαδή), καταγγελλομένων (γιατὶ ἀρνοῦνταν ν' αὐξήσουν τὴ συμμετοχή τους)...».

1. Βλ. Ἠπειρωτικὰ «Χρονικά», 1931, σ. 31.

Σὲ τόσο πολὺ δύσκολη θέση ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς βρέθηκε ἡ Μητρόπολη, ὥστε οὔτε τὸ μισὸ τῆς ἐπιχορηγήσεως δὲν εἰσέπραξε. Κι αὐτὴ τὴν πληροφορία ἀντλῶ ἀπὸ τὸν κώδικα τῆς Μητροπόλεώς μας: «...3) Περὶ τῆς Ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως, καθ' ἣν ἡ πρᾶξις τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐπαρχίας καὶ τὸ σχετικὸν φιρμάνιον ὁρίζουσι μὲν ἵνα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν δεκαὲξ χωρία περιλαμβάνοντα 5.507 ψυχάς, πρὸς 3,5 γρ(όσια) τὴν ψυχήν, πληρώνωσι ἐτησίως 20 χιλ. γρ. μετὰ τῶν 721 γρ. τῶν πληρωνομένων ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μονῶν Καρυᾶς καὶ Βουνάσιας, ἀλλ' ἐπειδή τινα τούτων ἐξέλιπον ἢ ἐλαττώθησαν τὸν πληθυσμόν, τῶν κατοίκων φυγόντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν (ἐννοεῖ τὸ ἐλεύθερο Ἑλληνικὸ κράτος) ἢ μεταναστευσάντων εἰς τὰ παρακείμενα χωρία, ἅτινα τοιουτοτρόπως ηὔξησαν, ἄδικον δὲ καὶ ἀσύμφορον εἶναι ὁ μὲν Ἀρχιερεὺς νὰ μὴ δύναται οὕτω νὰ εἰσπράττῃ οὐδὲ τὸ ἥ μ ι σ υ σχεδὸν τῆς ἐπιχορηγήσεώς του, τὰ ἐλαττωθέντα χωρία νὰ πληρώνωσι τὴν τότε ὁρισθεῖσα ποσότητα τῶν τότε ὑπαρχουσῶν ψυχῶν, τὰ δὲ αὐξηθέντα νὰ μὴ ὑπολογίζωσι τὴν αὔξησιν, ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοθύμως, ἵνα πᾶσα ψυχὴ τῆς Ἐπαρχίας ἐν οἱῳδήποτε χωρίῳ καὶ ἂν εὑρίσκηται, νὰ πληρώνῃ ἐτησίως 3:20 γρ., ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσι νῦν ψυχαὶ ἀνέρχονται ἐν ὅλῃ τῇ Ἐπαρχίᾳ 4.800-5.000' περὶ τοῦ ὑπολοίπου τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐπιχορηγήσεως θέλει ἐρωτηθῆ τὸ σεβ(αστὸν) Πατριαρχεῖον....».

Στὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1896 ὁ Ἰωάννης ἑτοιμάστηκε γιὰ τὴ Βασιλεύουσα, ἀπ' ὅπου ἀργότερα πῆγε στὴ νέα του θέση στὴν Κασσάνδρα. Στὶς 15-5-1896 τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἔστειλε τὸ παρακάτω γράμμα:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 2.943

Τῷ τέως Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν λίαν δυσχερῆ θέσιν τοῦ κατὰ καιρὸν Μητροπολίτου Δισκάτης ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, μὴ δυναμένου ἐκ τῶν προσόδων τῆς Ἐπαρχίας ἐξοικονομῆσαι οὐδὲ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἐνέκρινε ἵνα διαλύσῃ τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην προσαρτῶσα τὰ μὲν τῶν χωρίων ταύτης εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἐλασσόνος, τὰ δὲ εἰς τὴν τῶν Γρεβενῶν. Ὅθεν ἐξαγγέλλοντες τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν τῇ Αὐτῆς Ἱερότητι τεθείσῃ οὕτω ἐν διαθεσιμότητι, ἐντελλόμεθα ὅπως σπεύσῃ ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης διευθετοῦσα τὰ κατ' αὐτήν, ἐλθεῖν εἰς Βασιλεύουσαν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς[1].

,αω΄ϟστ΄ Μαΐου ιε΄ (15-5-1896)».

Ἡ ἀπόφασις τῆς διαλύσεως τῆς Μητροπόλεως δημοσιεύθηκε στὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1896, σ. 184.

«....Διάλυσις τῆς Ἐπαρχίας Δισκάτης.

Τῶν ὑλικῶν πόρων τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Δισκάτης σπουδαίως ἀπό τινων ἐτῶν μειωθέντων ἕνεκα καιρικῶν περιστάσεων καὶ κατ' ἀκολουθίαν μὴ ἐπαρκούντων εἰς τὴν συντήρησιν τῆς αὐτόθι ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἡ Ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς προπαρελθούσης Πέμπτης, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν λίαν δυσχερῆ οἰκονομικὴν θέσιν τοῦ ἑκάστοτε Μητροπολίτου, ἐνέκρινεν ὅπως καταργηθῇ ἡ μητροπολιτικὴ αὕτη ἕδρα καὶ ἔνια μὲν τῶν χωρίων αὐτῆς, ὑπαγόμενα νῦν πολιτικῶς εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Γρεβενῶν, ὑπαχθῶσι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ποιμαντορίαν τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν, ἔνια δὲ ὑπαγόμενα νῦν πολιτικῶς εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ἐλασσῶνος, ὑπαχθῶσι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τοῦ Μητροπολίτου Ἐλασσόνος. Οὕτω τοίνυν τὰ χωρία Ζιμνιάτσι, Κατακάλη, Λουβενίτσα, Σίνιτζα, Τσαβουρνιά, Γεωργίτσα, Βελόνι, Βόζουβον, Βάλτινον καὶ ἡ ἱερὰ Μονὴ Βονάση προσηρτήθησαν εἰς τὴν θεόσωστον Ἐπαρχίαν Γρεβενῶν, τὰ δὲ χωρία Δισκάτη, Πετσιούγγια, Σέλισμα, Σμόλια, Παρασκευή Ἅγιος Γεώργιος καὶ ἡ ἱερὰ Μονὴ Παλιοκαρυᾶς ἢ τῆς Μεταμορφώσεως εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἐλασσῶνος»[1].

Τὸ 1925, ὁ τότε μητροπολίτης Γρεβενῶν θέλησε νὰ προσαρτήση στὴν ἐπαρχία του καὶ τὴν Δεσκάτη, πράγμα ποὺ ἐρέθεσε τὸν τότε μητροπολίτη Ἐλασσόνας Καλλίνικο, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε τηλεγραφικὴ διαμαρτυρία στὸ Πατριαρχεῖο, τὸ κείμενο τῆς ὁποίας βρῆκα στ' ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσόνας:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 178

Τηλεγράφημα

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην

Κωνσταντινούπολιν

Μητροπολίτης Γρεβενῶν, ἐπωφελούμενος, φαίνεται, ἀνωμάλου καταστάσεως, ζητεῖ ἐπέκτασιν ὁρίων ἐπαρχίας του διὰ προσαρτήσεως σπουδαιοτέρου τμήματος Δεσκάτης ὑπαγομένου Μητροπόλει μου διισχυριζόμενος ὅτι τοῦτο ἀνήκει αὐτῷ ὡς ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ὑποδιοικήσεως Γρεβενῶν.

Εὐσεβάστως παρακαλῶ Ὑμετέραν προσκυνητὴν Παναγιότητα διατά-

1. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἔτος ΙΣΤ΄, 17-5-1896, ἀριθμ. 12.

Τὰ ἀντίγραφα τῆς πατριαρχικῆς ἀλληλογραφίας ἔλαβα κατὰ σεπτὴν ἐντολὴ τοῦ ἀλησμονήτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα ἀπὸ τὸν ἀρχειοφύλακα τῶν Πατριαρχείων αἰδ. Νικόλαο Πετροπέλλη στὶς 5 Φεβρουαρίου 1972, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ εὐχαριστῶ θερμά.

ξῃ ἐκτροχιαζόμενον ἀδελφὸν σεβασθῇ ὑφιστάμενον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκκλησιαστικὸν καθεστώς.

Ἀναμένομεν πατρικὰς ὁδηγίας.
Ἐν Ἐλασσόνι 21ῃ Μαρτίου 1925.
Ὁ Ἐλασσόνος Καλλίνικος».

Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια αὐτὴ τοῦ μητροπολίτη Γρεβενῶν ἀπέτυχε καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ καθεστὼς παρέμεινε καθὼς εἶχε καθοριστῆ μὲ τὴν διάλυση τῆς Μητροπόλεώς μας τὸ 1896.

ΚΩΣΤΑΣ Β. ΣΠΑΝΟΣ

RESUMÉ

Costas Spanos, La métropole de Deskati de courte existenec (1882-1896).

Durant l'année 1882 et sous le patriarchat de Ioakim III fut fondée la métropole de «Diskati», qui siègeait au village Deskati.

La métropole comprenait 17 villages, situés près de la frontière greco-turcque et qui jusqu' alors dépendaient de la métropole de Trikis et Stagon.

La métropole de Deskati cessa d'exister à partir de l'année 1896 pour des raisons économiques et par la suite du scandal provoqué du fait qu'un officier turc a battu le métropolite Ioannis.